

Svar til Berggrav og Sønsteby

Av Erik Bye

Departementsråd Dag Berggrav synes å ha oppfattet uttalelser fra meg i et intervju i Aftenposten 8. april som en kritikk rettet mot den nasjonale komitéen for frigjøringsjubileet. Annerledes kan jeg ikke tolke hans uttalelser i Aftenposten søndag: «Dette er Erik Byes private tankegods, og privat skulle det forblitt.» Han sier jeg bringer inn spørsmål som ligger utenfor den ramme som er satt for jubileet.

Selvsagt gjør jeg det. Komitéen og dens rammer var fullstendig fjernt fra mine tanker under min samtale med Jan Erik Hansen. Jeg kjenner lite til komitéens mange planer og sikkert utmerkede arbeide og har ingen rett til å kritisere den. Hadde jeg hatt noe å kritisere, ville jeg ha gått direkte til herr Berggrav selv eller til mine venner i komitéen, som Tore Gjelsvik eller «Kjakan» Sønsteby.

Frigjøringsjubileet er noe

langt større, mer komplisert og for mange mer opprivende og privat enn det som måtte falle innenfor rammen av et komitéarbeide. Mitt dikt «Frigjøringsjubileum» som Aftenposten gjennga, var ikke rettet til noen komité, men ble skrevet for ca. halvannet år siden etter en samtale med en slektning som mirakuløst overlevde en av tyskerens dødsleire - en «Nacht und Nebel»-fange. Når Dag Berggrav mener at mitt tankegods bør forbli privat, finner jeg dette nokså snurrig i en tid da vi alle skal juble over den ytringsfrihet vi vant tilbake for 50 år siden.

Jeg har uttalt meg om erfaringer for et halvt århundre siden, og iakttagelser i samtiden, dels med henblikk på tendenser i vår tid som mange med meg mener kaller på skjerpet vaksomhet for at ikke holdninger og menneskesyn som vi engang

kjempet mot, skal finne grobunn på nytt.

«Kjakan» Sønsteby er sterkt oppløftet etter mange besøk blant skoleungdom. Selv har jeg også hatt oppløftende stunder ved skolebesøk, sist ved Spydeberg skole, der lærerstaben har satt i gang en langsiktig og målrettet holdningsundervisning blant elevene mot rasisme og nynazisme. Det virket som en videreføring i moderne tid av hold-

ningskampen i skolene under krigen.

Uheldigvis har jeg også opplevet ting nylig som gjør at jeg kanskje ikke er fullt så fryktløs for fremtiden som «Kjakan» Sønsteby synes å være. Egentlig tror jeg ikke det hersker noen dyp uenighet mellom herrene Berggrav/Sønsteby og under tegnede, og av oppriktig hjerte ønsker jeg komitéen lykke til i det videre arbeide.